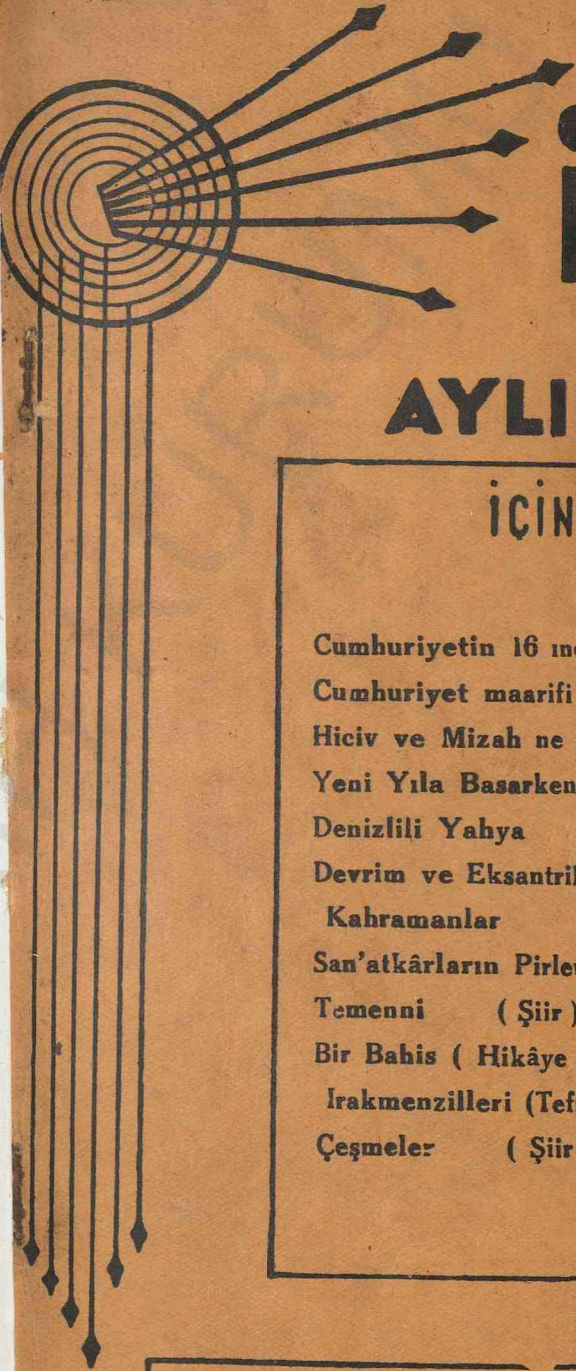

İNANÇ

AYLIK DERGİ

İÇİNDEKİLER

Cumhuriyetin 16 ncı Yıl Dö.	(Ata L. Özdil)
Cumhuriyet maarifi	(Murat Gürsoy)
Hiciv ve Mizah ne demektir	(A. Vefa Aray)
Yeni Yıla Basarken	(Şiir) (E. Tuğal)
Denizlili Yahya	(Bürhan Saraçoğlu)
Devrim ve Eksantrik Adam	(M. N. Arda)
Kahramanlar	(M. N. Arda)
San'atkârların Pirleri	(Ali Ulvi Dariverenli)
Temenni	(Şiir) (Ferit Rağıp)
Bir Bahis (Hikâye)	(Ahmet Vefa Aray)
Irakmenzilleri (Tefrika)	(Ata Lûtfi Özdil)
Çeşmeler	(Şiir) (T. Saygınışık)

Sayı

32

33

DENİZLİ

HALKEVİ

CUMHURİYET BASIMEVİ — DENİZLİ

5037936
1939-1940, 32-38

EBEDÎ ŞEFİMİZ ATATÜRK

MİLLÎ ŞEFİMİZ İSMET İNÖNÜ

İNANÇ

◀ AYLIK HALKEVİ DERGİSİ ▶

SAYI : 32, 33

1. Teşrin — 2. Teşrin 1939

İNTİYAZ SAHİBİ: HULÜSİ ORAL

Cumhuriyetin 16 ncı Yıldönümü Münasebetile

YAZAN : Ata Lütfi Özdi

Biz, Padişahlık devrinde çocukluğumuzu geçirdik. Meşrutiyet devrinde gençliğimizi bitirdik, Cumhuriyet devrinde ise kemale geldik. Padişahlık devrinde çocuktuk amma, korku bizi ihtiyar gibi düşünceli yapmıştı. Gördüğümüz, duyduğumuz şeyler; hepsi bir yılan masalı, cadı hikâyesi, bir hortlak öyküsü gibi idi. Çünkü sarayın dayandığı rejim; zulüm, korku ve heybet. Sultan cehennemleri olan tanrının yerde gölgesi idi. Ona itaat etmiyenleri ya denizin dibine ve yahut fizan çöllerine gönderirdi.

O zaman yarım kalmış bir çok evvler gördüm:

Sahipleri bitiremeden, Yemen çöllerinde ölmüş, Balkanlarda can vermiş Türk askeri idi. Memurlar gördüm; rüşvet dilencisi. Papuçlarından parmakları çıkmış zavallılar; yalnız bayramlarda ve padişahın cülüs ve doğum günlerinde maaş yüzü görürlerdi. O devrin sevdikleri kimselerin ahlâkı şu idi: Tilki gibi hilekâr, maymun kadar kurnaz, bir köpek gibi yaltaklanıcı . . O zaman idare böylelerin elinde idi. Okul-

larda inkılâp duyguları isyan şeklinde idi. Dağlar eşkiya dolu ve hastaneleri şifasız ve doktorsuz idi. Kadın şehirde bir esir olduğu için siyahlara bürünmüştü; Köyde bir köle olmaktan kurtulamazdı. Çocuklar ise sokakların malı idi. Benzi sararmış yalın ayak yavrular, hasılı işlerde yolsuzluk; cahil âlime düşman, fakir zengine, tenbel çalışkana.. o devir kapandı...

Meşrutiyet ilân edildi: Bu şekil de, Türk olmyanlar bizden çok sevinmişti. Osmanlı devletinin padişah zulmü yayılmış, gizli harpler âşikâre vurmuştu. Milletler uyanmış, Türkü oyandırmadan vatanını parçalamağa çalışıyorlar. Komiteler hudutları ateşe veriyor; Bu yangınları söndürmeğe Anadolu ve Rumelinin Türkleri kâfi gelmiyordu. Eski devirde birer birer kaybolan geneler şimdi takım takım eksiliyor; Yemen, Havran, Arnavutluk isyanlarını, Trablusgarp, Balkan ve Cihan harpleri takip etti. Artık Türk gençleri ordu, ordu ölümün ağzına sevkediliyordu. Biz, o zamanın cehennemlerinin atasından arada kalmış insanlar olduğumuz için, acısını daha unutmadık.

Fakat bu gün Cumhuriyetin 16 ncı Yıldönümü bayramında ne haldeyiz: Bu devrin sevdiği insanların karakteri şudur: Sıhatli, dinç, çalışkan, becerikli ve muvaffakiyetli .. Rejim Cumhuriyet olduğu için hayatını temin eden ve devlete borçlarını veren her kes istediği kadar rahat edebilir. Kimse karışmaz. Lâkin başka yerlerde olduğu gibi tenbelleri, açları, beceriksizleri doyurmak için kurulmuş sofralar da yoktur. Zaten Türk milleti kurdun hikâyesini sevdiği için köpeğin tasmaına heves etmemiştir. Türk acından ölür fakat bir kapıya kul olmaz. O kendi kendinin kuludur. Tuttuğu yol da Atasının yoludur.

Cumhuriyet rejimi halkçı ve faziletçi bir devlet sistemidir. Bu rejim, gençleri yükselmeğe ve ulusu egemenliğe sevkeden ve alıştıran bir hükûmet şeklidir. Bu devirde eller yukarı, dua ve dinlenmek için kalkmış değil; Gökten ateş dehasını kapmak için kalkmıştır. Cumhuriyet, Padişahlık ve

Meşrutiyet gibi iki yoldan gitmez. O iki yolun uçları ölüme doğru varmıştır. Padişah Tanrıdan korkmaz fakat millettten korkardı. Ahiret yolu ile Medeniyet yolunu birleştirmek isteyen Meşrutiyet kendisini Harp cehenneminin içine düşürdü.

Cumhuriyet ise Ülkü yolunu açmış ve onu nurlandıran ışıkları yüce Atasının beyninden ve yâreğinden fışkıran altı oktan almıştır.

Cumhuriyetçilik.... Türkün dilini ve medeniyetini cihana tanıttı.

Milliyetçilik.... Türk milletini öteki uluslardan üstün etti.

Halkçılık.... Türk ulmsunu yuğurdu.

Inkilâpçılık.... Ulusu durmadan ileri ve yukarı götürüyor.

Lâyıklık.... İnsana ve duvara dayanmayıp kendi özüne dayanmayı öğretti. Vu bunlar bizim temel yasamızın ana hatlarıdır. Türkiye Cumhuriyeti düşmanlarını dost eden bir devlettir ve sulhun anahtarıdır. -Onun kuvveti Haktır. Türk Ordusu Trakya ve Egede cihan şampiyonlarına karşı kısbet döğen bir pehlivandır. Ey büyük Türk dostları! Bu yiğit orduya güvenebiliriz.

İy düşmanlar! bu ordudan kendinizi sakınınız..

Cumhuriyet Maarifi

Yazan . MURAT GÜRSOY

Kurtuluş savaşıyla çağdaş olan Kültür savaşımızdaki ilerleme, ebedi şefimiz ATATÜK'ün önderliğiyle, en büyük hızını Cumhuriyet devrinde almıştır.

Büyük Millet Meclisi toplantılarında ve Maarif Kongrelerinde söyledikleri nutuklarda: "Kemali dikkat ve itina ile işlenip çizilmiş bir millî terbiye ve mevcut maarif teşkilâtımızı bu günden müessir bir faaliyetle çalıştıracak esasları ihzar etmeğe hasrı mesai etmeliyiz. Hükûmetin en feyizli ve en mühim vazifesi maarif işleridir. Bunda muvaffak olabilmek için öyle bir program tatbik etmeğe mecburuz ki o program milletimizin bu günkü haliyle, içtimai, hayati ihtiyacıyla, muhitin şartları ile ve asrın icaplarıyla tamamen mütenasip ve mütevakıf olsun. Millî dehanın inkişafı ve bu sayede lâıyk olduğu medeniyet mertebesine yükselmesi bittabi âli meslekler yetiştirmekle ve millî harsımızı yükseltmekle kabildir. „ Buyuran ATATÜRK bu günkü kültür programımızın esaslarını , ana hatlarını daha o sıralarda yavaş günlerinde çizmişlerdi.

Onaltı yıllık Cumhuriyet devrinde en kuvvetli inkilâbı en büyük ilerileme adımı, ATATÜRK'ten aldığımız ilham ve enerji ile, kültür sahasında yapmış ve atmış bulunuyoruz. Bu devrim, her birisi yüksek bir dehanın mahsulü olan, Türk devrimlerin en başında gelir.

Cumhuriyet devrinde Kültür inkilâbı

Cumhuriyet devrinin kültür faaliyeti çok mühim hususiyetleri taşımaktadır. Kültür sahasında yapılan inkilâpların en önemli hususiyeti ise Türk kültürünün lâikleştirilmesidir. Asırlardan beri bizi ilerilemekten alıkoymuş olan medreselerle

tekkelerin ilgâsı, tedrisatın tevhidî ve hurafelerle batıl itikatların kökünden yok edilmesi lâiklik prensibinin tabîî ve meşkûr bir neticesidir.

Cumhuriyet kültürünün kazandığı diğer önemli karakter de Milliyetçiliktir. İmparatorluk devrinde Türk Tarihi yerine İslâm Tarihi okuyan Türk çocuğu kendi benliğini tanımaktan çok uzaktı. Bu gün ise dünyada ilk medeniyeti cihanın dört bucağına ulaştıran bir millete mensup olduğumuzu ilmî delillerle bize öğreten ve isbat eden Cumhuriyet Kültürü olmuştur.

Türk Kültürünün önemli vasıflarından biri de Halkçılıktır. Bu günkü okullarımız, bütün Türk çocuklarının istidat ve kabiliyetlerinin inkişafı için en müsait bir sahadır. Cumhuriyet devrinde bütün Okullarımızın gündüzlü talebelerinden ücret alınmaması, okullara devam eden talebe sayısının akıllara hayret verecek derece seneden seneye çoğalması ve köy okullarının köylülerimize geniş bir inkişaf bahşetmesi Cumhuriyet Maarifinde halkçılığın çok kuvvetli bir tezahürüdür.

Cumhuriyet Maarifinin diğer önemli karakterlerinden biri de İnkilâpçılığdır. Asırlardanberi Türk Kültürünün ilerlemesine engel olmuş olan Arap harflerini atarak yeni Türk harflerini bir kaç ay içerisinde okullarımıza ve hayatın her cephesine yayan Cumhuriyet, eşsiz bir inkilâp hârikası göstermiştir. İmparatorluk devrinde asırlarca ihmal edilen Türkçü zına her okulun ve her meslekin kapısını açmak ve muhtelif tedrisatı her derecedeki okullarımızda muvaffakiyetle tatbik etmek ise inkilâpçılığımızın en güzel örnekleridir.

Türk Tarih inkilâbı

Türk Kültürü üzerinde en kuvvetli tesiri yapan Türk Tarih İnkilâbıdır. İmparatorluk devrinde okullarımızda okutulan Osmanlı Tarihinde Türklerin dört yüz çadırılık bir aşiretten meydana geldikleri ve Türklerin tarihte hiç bir medenî eser bırakmamış oldukları yolunda, Türk çocuklarına çok yanlış

fikirler verilirdi. Halbuki ATATÜRK'ün önderlikleri ile kurulmuş olan Türk Tarih Kurumu, yaptığı ilmî araştırmalar ve incelemeler neticesinde Türklerin anayurtları olan Ortaasy; da ilk medeniyeti kurduklarını, medeniyet ışığını dünyanın her tarafına yaydıklarını ve tarihin her devresinde kültür sahasın da cihana önderlik ettiklerini ilmî delillerle ispat etti.

Harf inkilâbı

Kültür sahasında başarılan inkilâpların en büyüğü ve önemlisi Arap harflerinin yerine Lâtin esasından alınan ve Türk dilinin bünyesine çok iyi uyan Türk harflerinin kabulüdür. Türkçe kelimeleri doğru okutmak için lâzım gelen harflerden mahrum dulunan Arap alfabesi asırlarca Türk dilinin inkişafına ve halkın okuma yazma öğrenmesine büyük bir engel olmuştur. Yeni Türk alfabesi, Türkçeyi okunup yazılması dünyanın en kolay bir dili haline getirmiştir. Milyonlarca Türkü kısa bir zamanda cehaletten kurtaran yeni Türk harfleri inkilâpların şaheseridir.

DİL İNKİLÂBİ

Türk inkilâplarının en değerlilerinden biri de ATATÜRK'ün bizzat çalışarak başardığı dil inkilâbıdır. Dünyanın en güzel ve zengin dili olan Türkçemiz asırlardanberi Şark tesirleri altında kalarak inkişaf edememiş ve halk konuşma diliyle yazı dili arasında husule gelen derin uçurumlar ise Türk kültürünün ilerilemesine ve halk arasına yayılmasına çok büyük engel olmuştur.

Türk harflerinin kabulü ile birlikte okullarımızdan Arapça ve Farsça da kaldırıldı. Türkçe gittikçe halk konuşma diline yaklaştı ve bünyesine uymayan bir çok yabancı kelimelerden kurtarıldı. Türk Dil Kurumu dilimize öztürkçe bir çok kelimeler ve terimler kazandırdı. Gerçi bu gün için dilimizde tam bir istikrar mevcut değilse de bu bulanıklık gitgide durulacak ve tain manasile öz ve saf bir Türk Dili haline gelecektir.

Türk Dil Kurumumuzun en büyük hizmeti (Güneş Dil Teorisi) dir. Bu teori ile Türk dilinin ana kaynağı olduğu isbat edilmektedir.

Bizi muasır medenî devletlerle aynı safta yürüten bu eşsiz inkilâpları ATATÜRK'e borçluyuz. Bunlara (ATATÜRK İNKİLÂPLARI) da deyebiliriz.

Bütün ömrünü ve varlığını Türklüğün yücelmesi, yurttaşların refah ve saadeti uğruna harcıyan Ebedi Şifimiz ATATÜRK'ün manevî huzurlarından hepimiz taktirle, tazimle minnet ve şükranla eğiliyoruz.

Ebedî Şefimizin silâh arkadaşı, inpilâp yoldaşı ve hayırlı halefi Milli Şefimiz Kabraman İSMET İNÖNÜ'müz varolsun.

Yeni yılı beklerken

Hatıra Defterime :

Bir yıl daha eridi, bir az daha göçtüm ben ,
Alım bu son saneden kazandı bir iz daha,
Titreyerek bir yaprak düştü bu gün ömrümden
Duymaksızın gönülden sevinçli bir kahkaha..
Gözlerimi sırladı, her kederden kalan nem,
Gönlüm yavru kuş gibi her an çırpındı durdu.
Bugün mezarlığına gömülürken son senem ,
Bin hatıra saklıyan kalbim coşdu, kudurdu .
Bu yıl yine gönülden yorgunum bilmem neden ?
Bilmem niçin ruhumun azah çekmek sırası ,
Yeni yılı beklerken yaşadığım seneden
Defderime çizdiğim bir gönül hatırası .

E. Tugal

Edebiyat Konuşmaları :

— YAZAN : Ahmet Vefa Aray —

Hiciv ve Mizah ne Demektir ?

Bir insanın epik, lirik, dikaktik mahiyette olan ve zaman zaman tezahür eden üç cephesi vardır. Frenklerin “ Satir „ dedikleri hiciv ve mizah mahiyetindeki yazılar didaktik vasfı haizdirler.

Üç beş kişi bir araya gelerek, küçük bir sosyete kursak, ya şunun bunun hakkında—gerek haklı, gerek haksız—dedi kodu yapar veya samimî bir hava yaratalım diye birbirimizi kırarak tarzda sözler söyleriz. Bununla beraber, eğer hakında söylediğimiz kimse gücenirse “ Şaka yapıyorduk ! „ lâfını fırlatırız. Halbuki her şakanın bir ölçüsü ve bu ölçüye göre bir adı vardır. Şaka bazan hududunu aşar; bir kimse ile kasdi olarak eğlenilir, alay edilir ve o kimseye bazı zekâ oyunları ile hücum edilir. O zaman bu iş şakalıktan uzaklaşmış, hiciv şeklini almış olur. Bizde hiciv, çok zaman bir şahsı tahkir etmek manasında kullanılmıştır. Halbuki asıl hiciv, insanlığa ait kepezelikleri, âdilikleri teşhir eden söz ve yazılardır.

Bir de ingiliz edebiyatında “ Humour „ denilen mizah vardır ki bu, bir kimse ile lâûfe yollu eğlenmekten başka bir şey değildir. Yani ölçülü biçili şaka..

Gerek hicvi ve gerek mizahı her kes kolay yapamaz; bu bir tabiat ve yaradılış meselesidir. Ömer seyfettin: “ Benim deham komiktir „ dermiş. Maymunun hareketini ayının yapamaması komikliğin zoraki olamayacağını gösterir. Bu çeşit yazılar çok incelik ister; keskin bir görüşle fena, gülünç tarafları bulmak ve bu buluşları iyi bir üslûpla ifade etmek

mühim bir iştir. Cenap; “ İstihza erbabı zekânın hakkıdır. „ der. Hiciv, şeytanî bir zekânın; mizah ise neş’eli bir mizacın işidir.

Bu çeşit yazıları sevenlerden biri sorabilir:

— Bizim edebiyatımızda hiciv ve mizahın en güzel örneklerini kimler verdi?

Burada bir edebiyat tarihi malûmatı vermeğe ve bir münakaşa yapmağa maalesef sayfalarımız müsait değildir. Yalnız sayın okuyucularımıza aşağıda, halk edebiyatında “ taşlama „ denilen hicvin güzel bir örneğini sunarken, bizde ve dünyada mizah vadisinde eşsiz bir kıymet olan Nasrettin Hoca’nın fıkralarını hatırlatırız.

Gaziayıntılı bir Halk Şairi, ekincilikle uğraşan ve bu işi bir türlü başaramıyarak aç, borçlu sürünen, Hükûmete karşı hasis davranan, fakat aşkı için har vurup harman savuran bir ağayı bakınız ne güzel hicvediyor :

EKİNCİLİK

Ne büyük belâdır şu ekincilik
Bırakıp kaçması ar gelir sana
Her zaman züğürtlük hem dilencilik
El açıp gezmesi kâr gelir sana

Harmanı elinden el alır gider
Samanı yerinde yel alır gider
Bağını bahçesini sel alır gider
Karpuzun keleş nar gelir sana

Bir pençe bulgarla bir çuval unluk
Koydun mu içeri bitti yoksulluk
Devlete eyvallah, mevlaya kulluk
Samanlık köşesi şar gelir sana

Bir topal merkeple bir aksak inek
Bir adet postalla bir don bir gömlek
Buldun mu bir kaşık ayranla ekmek
Karnınla kaşığın dar gelir sana

Çekilmez azabın, çobanın kahrı
Her akşam görürsün rüyada şehri
Talihin kurutur bir koca nehri
Kanını içersin kar gelir sana

Borçlusun gökteki uçan kuşlara
Kimseler borç vermez sana beş para
Kapanmaz bağrında kanayan yara
Gün olur hayatın bar gelir sana

Düşün mü dostların tutmaz elini
Dinleyen bulunmaz derdün sırrını
Saılsa soyarlar belki derini
Yine de düşmanın yar gelir sana

Bankaya mal koyup borca girersin
Aşkına şevkine harcar gezersin
İnşallah bu sene veririm dersin
Kırk yılda bir defa zar gelir sana

Yazmakla tükenmez hazin macera
Bir yandan tahsildar bir yandan icra
Çare ne çeksın kazaya riza
Candarma çavuşu çar gelir sana

Mahalli Tetkikler :

Denizlili Yahya

Yazan : Bûrhan Saraçoğlu

Denizlili hemşehrilerimizden olup bundan 84 sene evvel ün alarak ölen (Yahya efendi) isminde bir bilgin yetişmiş yaşadığı müddetce muhitinde tanınmış fakat biz Denizlililerce duyulmamış bir üstad hakkında toplayabildiğim malumatı kısaca yazıyorum.

(Yahya efendi) 1799 da Denizlinin Babadağ nahiyesinde doğmuş 1853 de İstanbulda ölmüştür, Babası (Hacı Ahmed) dir. İlk tahsilini Babadağda babasından almış, sonra İstanbulla giderek tahsilini orada tamamlamıştır. Bilâhare Süleymaniye medresesinde yer alarak yıllarca müderrislik yapmıştır. Devrinin hükümdarı olan Abdülmecid'in huzur hocası olmuştur. Kendisi Arabca, Farisiceyi iyi bilirdi Yetiştirdiği yüzlerce talebesi arasında meşhur tarihçi Cevdet (Paşa) da vardır

Kendisinin mezarı İstanbulda Süleymaniye camiinin kible tarafındaki kapısının karşısında Halice bekan mezarlıklardadır İstanbulda Kanlıcada iki tane torunu vardır. Babadağda da Hazımoğlu Yahya isminde ihtiyar bir yeğeni de vardır

Müderris Yahya efendi hakkında bazı kitaplar da pek az izahattan başka malumata raslamamadığından bu kadarcık tercüneyi hali hemşerilerime bildirmeği faydalı buldum.

Bu yazım 6 - 12 - 935 Tarihli Denizli gazetesinde çıkmıştı baha ziyade Vilâyet dahilinde yayılan Denizli gazetesinde bu yazım mahdud bir sahada kaldığı için bir kopyesinin de inanc da çıkmasını faydalı buldum. Fırsat düştükçe mahalli tetkiklere devam edilecektir.

B. S.

Devrim ve Eksantirik Adam

Yazan : Muammer NecipArda

— Geçen sayıdan devam —

Aklın kanunlarının (ki bunları kısmen tabiatın intizamı yani maddede esen hayat hamlesinin kanunları: Fizik kanunlar teşkil etmiştir. Kısmen ise virtuel bir surette, her ruhte esmeğe, yaratmağa müheyya duran dehadır.) Pratık hayatın (hergünkü hayatımızın, sosyal hayatımızın,) teorik hayatın (eserler ibda eden hayatın) tabiat nizamına ve ruh hamlelerine uygun olan didinmesinin safahatının remizlerle tesbitidir ve taharrisidir. Yani riyaziye insanı tabiata, cemiyete ve Tanrıya bağlayan bir bağın aklın mücerret bir lisana bürünüşüdür. Tabiri diğerle Nasrattin hocanın suda bacaklarını kaybeden çocuklara attığı sopa mahiyetinde bir şeydir ki, insanı realite ile hem ahenk kılar, bunsuz Asyanın ebedî uykusu hazırdır.

Yabir Avrupalı tahassüsü ile bir Hintlinin tahassüsü arasındaki fark nedir.

Bir Avrupalı tabiatı ve Tanrıyı bir Asyalıdan büsbütün başka görür. (bunu ileride izaha çalışacağız) Avrupalı tabiatı muayyeniyete, kanun, zaruret, kemiyet fikrine erişmiştir. Tanrıyı da tabiatın zaruretinde ve kendi ruhunun hürriyetinde riyazi ve dahiyane bir başarıcı (yani maddede tabiatı, insanda sanatı, saadeti yaşayan ve yeni yeni anları doğuran Tanrı anı mümkün kılıcı) olarak görür. Avrupalı, Tanrıyı sükûnette değil faaliyette bilir ve onu “devenir” olarak tasavvur eder. Binaenaleyh onun duyusu da bir tabiatı (ilim yolile) ve ruha (sanat yolule) uygun işleyişten doğan salim mantikî, zarurî ve Tanrıca bir duyustur.

Ya davranışı. Bunun üzerinde biraz duralım. Davranış ya münhasıran bir ihtirasın, bir hissin, bir hâkim fikrin (hayvanlığımızın söz dinlemez istihalarından statığın itiraz kabul et-

mez vazife hissine kadar) doğurdu bir harekete geçiştir, ki bu taktirde fert kendi organizminin veya statığın manyatizmine ram olmuş ve sürüklenir olmuştur. Veyahut da ruhunun senfonisinin icaplarına göre ne bahasına olursa olsun, adım atmayı idrak etmiş ve gözüne almış bir dinamik ruhun artistce, kahramanca davranışdır. Bu hususta da şarkla garbi ayıran işte bu esaslı noktadır. Ne Totemin insanları, ne “Fetichiste”, ler de, “Anthropomorphiste”, ler de, ne yahudilerin dininde, ne de hatta İsanın dininde bunu aramamalıdır. Gerçi İsa bir pederden ve bu hayata ölmekten (statığe ölmekten) bahsetmiş ve ruhun madde üzerindeki hakimi mutlaklığını göstermiş ve sırf “Saint Esprit”, ye göre yaşamının ilâhî vecdi, neş’esi içinde etrafındakileri ruhlarının virtuel hakikatlerine, kudretlerine erdirmeyeği istemiştir; fakat bu hakikatları o zamanki insanlar anlamamışlar ve bunun anlaşılması için Gerek zekâsının (Mathématique zekâsının, hendese zekâsının) Romanı cemiyet disiplininin (yani cemiyetin tabiat ve diğer cemiyetlerle kapışmasında takip etmeğe aklen mecbur olduğu yolun bulunmasının) İsanın dinamik dini ile tarih boyunca kapışması ve onu işlenmesi icap etmiş ve bu suretle nihayet, Avrupa davranışını, ackuel’i idrak eden ve onu tahakkuk ettirmek için ölüm andı içmiş olan kahraman, deha dünya yüzüne doğmuştu.

İşte Eksantrik Adam bu hakikatleri ilk defa Atatürkün bakışlarında, şahsiyetinde sezdi. O vakit ona muztarip fakat ilâhî “Beethovven”, Michel Ange”, neş’esinden kabına sığamayan fakat henüz ne istediğini bilmiyen şımarık “d’Annü-züe”, elindeki zaman Kalei Dopkopunu (dehasını) çevirerek bir çok hakikat üstü tesiri yapan (idealliklerinden dolayı) tayıflarını bir daha geri dönmeyin esefli “Spleen”, inde yakup söndüren “Shakapere”, hergünkü hayatının Cehenneminden ruhunun temiz, Melekier dünyasında semanın Maviliğinde eriyen bir yıldız gibi görünmezliğine karışan “Dante”, Olemp sükuneti içinde romantik cinneti hapseden “Goethe”, iflâs etmiş bir statığın beyhudeliklerinden kendini avutmak için ruhunun uydurması, şişirme parlak anlarında canbazlıkla yaşadığını sanan Victor Hugo, menba mozort “Beethovven”, in ak-

si sedası Brahmis, Katedrollerin Gotiküslü bunda Orgu ile tesbih çeken "Boch", sonra diğer cüce şairler, içkileri, kadınları, manileri, sefaletleri ile . . . Ona Actuel" hayata getirmek için didinir göründüler. Hepsi Eksantrik Adama öyle şeylerden bahsetti, öyle davranışlar verdi ki . . .

Sonra kafa adamları: "Hèraclite", bir suda bir defa yıkanılır diyen Actu'elin büyük Babası, adetde Tanrıyı haps etmeğe çalışmış mücerret ilimlerin en ilâhisi Mathématique'in yine en ilâhi dahisi "Pythagore", ahlakıyeti kendini bil — de görerek statige kafatutan ilk Dinamik adam "Prométhée", Socrete Pythagore'in adetleriyle "Socrate", in dinamizminden hayri alayı ören ilâhi "Platon", insan hayatının idrak edebileceği; yaratabileceği neş'enin her şey demek oluşu karşısında manyaklaşan "Epicure", Romalıların ahlâkı tereddisi, staitiğin hayvanlığa doğru kayışı karşısında denizin ortasındaki yalçın kaya gibi esaletini Tanrılığa kadar yükselten "Zenon", Marcaurele barbarlığın küsufa uğrattığı insan dehasını söndürmemek için, Kiliselerin sessizliğinde, türlü canbazlıklarla Mumyasını yapmaya çalışan Scolastique, ve Reeliteye uyanan gürbüz Rönesans kafaları: GiordanoBrana'ler "Vinciler", Kepler'ler, "Galileo Galilei'ler", Tycho-Brohe'ler Copornic'ler sonra Hristiyanlıkla, Pailen'liği modern bir surette telif yeltenmiş Descartes Realitenin işkencesinde ruhunun dinamizminin sancıları ile kıvranan "Pascal", birer büyük hakikat kavramış olan "Leibniz", ve "Spinoza", (Biri bu dünyanın en mükemmel dünya, diğeride Tanrının bir üslupçu, bir üslupcu bir hendeseci olduğunu kavramak) sonra "Titan", in cür'eti ile (Cedip) zekâsını seferber ederek felsefede intikadı yaratmış olan "Kant", bir hakikatı tersinden görmüş olan biçare "Nietzsche", (insan üstü adamı hemen ve mazi-nin ölçülerile yaratmak istiyerek) Alman idealizmenin babaları "Fichte", Schelling "Hegel", İsa ile insanı tekrar barıştırmıya çalışmış olan "Berson", . Eksantrik Adamı hayretinden donduran ve hürmetle ayağa kaldıran — Devam edecek —

Hepmarhrodite

Hikâye

M. N. Arda

bütün varlıklardan ve bu varlıktaki kendisinden ayrıldıktan ve nihayet karanlık ebediyete gittikten sonra Dante'yi bütün muhabbet bağlarıyla kendine bağlamış ve ebediyyen sevilmiştir. O öldü; Dante de evlendi fakat mes'ut olamadı hemde hiç olamadı. Çünkü bu ciddi ve herşeyden memnun edilmesi güç olan adam taşkın titizlikleriyle kolay kolay mesut edilemezdi.

O, sadece, tabiatın bir birtaraf, bir sadık, bir cansız, ve-manasız kopyesi olmuştu. Ruhunda kakiki ibadet — payenlerin ibadeti: Dans, cuşuş, şarkı, serhoşluk — yerini manısını anlamadığı latince sözlerin budala tekerlemelerine terk etmişti. Ruhundeki susamak, istemek, beğenmek, aşık olmak, sevdiği için çarpışmak, hayatı deli dolu, bir şair gibi yaşamak denilen şeyler yerlerini susmak, tabiatın sonsuz tekerlenişinde kanunlar arayarak bucalamak, lakayt bir nazarla yıldızların seyirlerini takip etmek, kitapların cansızlığı arasında, ebedi sessizlikte gençliğini gömmeye terketmişlerdi. Yani o, cennetten kovulan bilmem kaçınıcı büyük babasının küçük torunu olduğunu inkâr etmiş; tanrının ebedi nizamında, bir cennet öküzü gibi, ilim — uyku ilâcını içirecek taşlaşma yolunu tutmuştu. Faust ölmüştü... Faust maddelenmişti..

Fakat o, ruhlaşmak isteyordu. Nasıl?

Ruh — yani hürriyet — şeytanının Mefistonun bizzat kendi deyilmeydi? Allah onu kendi ateşinden yarattığı halde bir esir gibi kullanmak istemiş ve balçıktan yarattığı Adame secde etmesini emretmişti. Hürriyet esarete, kudret mahkumiyete nasıl secde edebilirdi! Zira Şeytan eğer Adame secde etseydi o anda kendini inkar etmiş, ilâhi ateşi ebediyyen maddenin, esaretin oyuncuğu yapmış olacaktı. Gerçi isyanı büyüktü; Fakat Tanrının haksızlığı kadamıydı? Belki de Mefisto denilen Şeytan bizzat başka bir Tanrı idi de ötekine tapanlarca kendisine bu nam verilmişti. Fakat ne olursa olsun Faustu ancak bu prensip kurtarabilirdi. Zira Ademin cennet öküzlüğü derekesinden dünya kahramanı payesine erişmesi onun yardımı ile olmuştu. Faust kendisini Şeytana

sattı ve uzun, maceralı bir hayat yaşadı. Nihayet öldü. Ruhunu semaya Allahın yanına yükseldi. - Acaba Adem olarak mı, yoksa Şeytanı Tanrı gibi hayra alet yaparak, ruhunda ihtida ettirecek mi? Bilmiyordu. Ve içerden kendisine kim olduğunu soran meleklerle kapunun dışından şöyle cevap verdi. -- kapıyı açın, ben mücadele etmiş bir insanım. Cennete girmek -- sof-taların cennetine değil Beethoven'ların Michel Ange'lerin, Dante'lerin cennetine -- hakkımdır! dedi.,

Gecenin ta derinliklerinde parlayan yıldızlar Halidi düşün-ceden düşünceye atıyordu. Halidin de ruhunda böyle bir cennet hayali parlıyordu şimdi. Fakat on iki senelik Lise, dört senelik Darülfünun, sonra bir bu kadarlık sene de mual-limlik onu ihtiyar, ölü Faust'a -yani kuşa- benzetmek üzere idi. Anlıyordu ki: yaşamak ve yaşamayı ümid ederek sürün-mek denilen iki ayrı şey var! Dünya paranın alıp sattığı bir metağ olmuş insanların elinde! Sevmek çoktan, temas etmek ile aynı mana ifade eder olmuş! Seciye ölmüş yerine gölge hayat kaim olmuş.,

Şimdi kafasının içinde dönen fikirler onu sanki mütema-diyen mahkum ediyor gibiydiler. İnsan ruhu ne kadar düş-üşü Yarabbi! İnsanları bu kadar öldüren, öküzleştiren ne gibi sebepler? Kültürsüzlük mü, anlayışsızlık mı, dehadan mahrumiyet mi? Bilmiyordu Halid. Fakat muhakkak bir şey vardı ki: İnsanlar çok manasız, renksiz bir hayat yaşıyorlardı. Onlar bu budalalık girdabından kurtarmak lâzımdı. İçinden bir arap atı gibi şahlanan, "Hayat, hayat!," diye avazı çıktığı kadar bağırarak, doğmak isteyen, yaşamak isteyen ruhuna mensup olduğu cemiyet metelik bile vermiyordu; bu ne facia idi! kıymetlerin kıymeti ruh ebediyen mahkum edilmiş-tide insanlar hala yaşıyoruz sanarak maddeyi geviş getirmekte olduklarının farkında bile olmuyorlardı.

Halidin ayaklarını bastığı caddenin kaldırımları şimdi gün-düz üzerine basıp geçmiş olan ayakların kerih kokusu ile birer leş gibi kokuyor, adilik kusuyordu. Kendisini artık da-ha iyi anlıyordu Halid: Onun yaşadığı hayat, seyircisi olduğu hayat sadece bir maskaralıktan ibaretti. --Devamı Var--

Folklor:

San'atkârların pirleri

Yazan: Ali Ulvi Darıverimli

Hemen her san'atın bir piri vardır. Hanki san'atkâra sorulursa pirimiz filan zattır diyerek saygıyla, sevgiyle söyler ve her sabah işe başlarken besmele ile birlikte pirinin adını anar, ondan aldığı ilhamla işine devam ve ihti-mam eder. Küçüklüğüm-den beri merak ettiğim bu işi biraz incelemek hevesi geçen yıllarda daha ziyadeleşmişti. İstanbul Üniversitesi Türkiyat Enstitüsü doçenti Ahmet Caferoğlu san'atkârların işlerinde çalışırken söyledikleri koşma, mâni, v.s. gibi sözleri yazmak üzere Denizliye gelmiş bulunuyordu. iki-miz beraber dokumacı, demirci, keçeci gibi bazı san'at sa-hiplerinin atelyelerine uğramış, bazı sözler derlemiştik. Doku-macıların mekik atarken söyledikleri sözler şunlardı: (*)

- 1 — Ayağımın altı çukur
Makarası kur, an okur
Çulhalar fatiha okur
Ne helâldır bu çulhalık (nakarak)
- 2 — Donluğumun yüzü aktır
Dokumanın kalbi paktır
Çulhalara fatiha haktır
(nakarat)
- 3 — Masıramda ip uzanır
Bilmiyen canlar özenir
Çulhalar altın kazanır
(nakarat)
- 4 — Çıkrığının iği demir

(*) Sırapapular mahallesinden 78 yaşında Ali babadan dinlenmiştir:

Eğirelim gınır gınır
Bu iş bize haktan emir (nakarat)

5 — Çıkrığının alt direği
Üstüne yağar kırağı
Gözümün nazlı çırağı
De yârım hu çıkrığım hu

Bu arada daha bir çok san'atkârların birer birer dükkânlarına uğruyor, onlardan da bazı şeyler öğrenmek istiyorduk. Ben pirlerini sormak fırsatını kaçırmıyodum. Her biri pirinin adını söylerken iki diz üstüne gelir kemali tazimle pirimiz falan zattır. bizim san'atımız çok meymenatli, bereketlidir, elimiz işsiz, cebimiz meteliksiz kalmaz, diyorlardı. Demekki her san'atkâr büyük ustabaşısını, san'atının mucidini unutmuyor, onu her gün saygı ile anıyor, manevî huzurunda baş eğiyor. Yeni okuma yazmaya başladığım zaman berber dükkânlarında gördüğüm şu mısra hâlâ hatırımdadır:

Her seherde beslemeyle açılır dükkânımız
Hazreti Selmanı Paktır pirimiz üstadımız
Öğrenebildiğim san'atkârların pirlerinin adı şunlardır:

Demircilerin	piri	Dovut Peygamber
Kuyumcuların	"	" "
Çobanların	"	Musa "
Saatçılarının	"	Yusuf "
Terzilerin	"	İdris "
Dokumacıların	"	Şit "
Ekmekçilerin	"	İbrahim "
Mutafların (**)	"	İmamı Gazali
Meyva aşıcılarının	"	Veysel Karani
Boyacıların	"	Zeynel Abidin
Semercilerin	"	Piri Palandız Hacı Yusuf efendi
Keçecilerin	"	Hallacı Mansur

(**) Kıldan çul, harar, heybe v.s. dokuyanlar

Kasabların	"	Kasabı Cövmert
Avcıların	"	Baba Gömleksiz
Eskicilerin	"	Pini Pini Dost
Helvacıların	"	Hasanı Basri
Tabakların	"	Ahi Evran
Nalbantların	"	Ebülğası
Dülgerlerin	"	Habibe Naçcar
Kalaycıların	"	Ayni pak
Kunduracıların	"	Yemeni Ekber Şeh Muhammet
Berberlerin	"	Selmanı Farisi
Devecilerin	"	Veysel Karani
Çiftçilerin	"	Hazreti Adem

Her san'atkârın iş başında söyledikleri koşma, türkü, manileri yazmak için incelemeler yapıyorum. Derlediklerimi yine bu satırda yazmağa çalışacağım.

TEMENNİ

Yılımı gün ettin , gecemi aydın ,
Efkundam bir şehap olup da kadın,
Ne olur sen bana yakın olaydın ,
Ömrüm sona erip, gün kararmadan.

Ne beni düşündür, ne kendini yor ,
Saatler bitmiyor, günler dolmıyor,
Kararan ufku da sabah olmuyor ,
Sesin kulağıma bir an varmadan .

Ne gözümde bir fer, ne dilim de tad ,
Yanan dudağımda yalnız bir tek ad ,
Yaralı hülyama , hülyanı kapat ,
Kalbimi bir siyah bulut sarmadan,

Ferit Rağıp

Hikâye

Bir Bahis

YAZAN: Ahmet Vefa Aray

Yazları, hemen bütün kasaba halkı kışlığını hazırlamak için çalışmaktan göz açacak vakit bulamaz, kimisi tarlasına, kimsini portaral bahçesine gider, kimisi de bilinmiyen işler peşinde koşardı. Buraya, ne kadar gezginci karagöz ve meddah gelmiş ise bu yüzden müşterisiz kalmış ve para toplayamamak memnunuyetsizliği ile iki gün sonra geri dönmüştür.

Fakat, kış gelince bizim kasaba bambaşka bir ruh, bir gehre takınırdı: Kısa gündüzlerle işler azalır, düğünler, mevlut okumalar, komşu gezintileri başlar ve bilhassa mevsimin uzun gecelerinde eğlenceli bir hayat görülürdü.

Bir kış kasabada herkesin diline düşen tuhaf bir hadise oldu. İşin içinde bende bulunduğum için bunu anlatabilirim:

Cümhuriyet mahallesinde, birbirine kapu komşu sayılabilecek dört evin birinde oturuyordum. Diğer evlerde oturan komşularımız eylenceyi sever, hatır ve gönül almayı bilen kimselerdi. Dört ev, verdiğimiz bir karara göre kadınlı erkekli her gece birimize davetli idik. Son gün bizde toplanılmıştı. Kadınlar bir tarafa çekilmiş yaş dedikodusu yapıyorlar; erkekler ise bir masa etrafına toplanmışlar, bir yandan yüksük oynuyorlar, bir yandan da cesurluk, korkaklık mevzuu üzerinde konuşuyorlardı. Nihayet, bu berikilerden biri:

— Bilmem ki, dedi, erkek olan geceleyin neden korkar? Kadın değilki ırzına geçilsin. Bunu söyleyen mütekait jandarma çavuşu Tahsin'di. Sığara dumanı ile sararmış bıyığını buruyor ve ikide birde kadınlar tarafına bakıyordu. Mehmet Usta söze karıştı:

— Ne diyorsun bilader, doğrusunu söyleyim, ben geceden örkerim.

Mehmet Usta arabacı idi Oradakilerin en yaşlısı idi. Bir gözü de kördü. Tahsin çavuş dedi ki:

— Sana diyeceğim yok, Usta.. Lâkin yeni zaman çocukları hiç bir şeyden korkmuyor. Bak, gençlerini demiyorum.

Bu taş Hasana atılmıştı. Tahsin Çavuş biraz evvel o kadar yalvardığı halde Hasanı tütün aldırmaq için çarşıya yollayamamıştı.

Bizin mahalledeki şimdiki parkın yerinde, o sıralarda, şehrin mezarlığı vardı ve çarşının yolu da bu mezarlığın ortasından geçiyordu. Eskiden imamlık, köy hocalığı ve müezzinlik falan yapmış olan top kırçıl sakallı Ali Hocanın, bıyığı yeni terleyip gelen İbrahimi, kendisini ağıra satmak için şunları savuruyordu:

— Hasan korkağın biri... Halbuki ben geceyle gündüzün arasında yalnız bir aydınlık, karanlık farkı bilirim; o kadar...

İbrahim yalan söylüyordu ve yalan söylemek mecburiyetinde idi. Çünkü sevgilisi Emine, kadınların dedikoduya çevrilen sözlerini dinlemiyor, kendisine bakıyordu. Fakat beyaz ve ince bir yüz üstünde parlayan Eminenin güzel kara gözlerine Hasan da aşık. biraz evvelki buyrultuyu Eminesinden ayrılmamak için reddeden bu genç, ileri atılarak hocanın oğluna sordu:

— Dün gece, kahveden gelirken mezarlıkta hangimiz korkmuştuk? Bir mezar taşı için beyaz, kavuklu bir hortlak diye gerileyen sen değil miydin? Bunun üzerine İbrahimin babası cevap verdi:

— Benim oğlum, vaktile dedesinin bana anlatmış olduğu hikâyeleri dinlediği için korkabilir, bunda biraz da hakkı vardır. Çünkü cinler, hortlaklar insanları hep geceleyin rahatsız ederler!

Berberlikten yetişme olan dişçi Remzi Bey kakhaha ile haykırdı:

— Siz konuşmağa devan edin, ben yüksüğü buldun! ve sonra ilâve etti: Canım efendim, bunu bilmiyecek ne var: Cin, peri, şeytan, hortlak.. Bunların hepsi insanlardan başka bir şey değil ki... Ali Hoca itiraz etti;

— Tövbe tövbe! İşte şimdi günaha girdin Remzi Bey. İnsanlar Allahın en sevgili ve aziz kullarıdır, yahu! bu dünyada cin de vardır, hortlak ta. Hepsi hepsi.. Fakat insanlar bunlardan hiç biri değildir. Sonra, benim rahmetli babamın cinle yaptığı bir kavgayı sır halinde kendisinden işittiğimi söylersem, o menfur mahlukun varlığına kanaat getirir misin? Dişçi:

— Hayır, hayır! ne sen söyle, ne ben inanayın.. Hasanın hocaya söylediği sözler dişçiye susturdu:

— Demek cinin, hortlağın varlığına inanıyor ve İbrahimin de bunlardan korktuğunu apaçık söylüyorsun?..

Baba, bu söz üzerine oğluna baktı. İbrahimin benzi sararmıştı. Emine her iki genci de süzüyor ve iki taraftan birini müdafaa edecek gibi tavurlar alıyordu.

Hasan, oradakileri göstererek söze tekrar karıştı:

— Şu kadar insan huzurunda yemin ederim ki İbrahim korkak. İsterse kendisi ile bahse girişelim.

İbrahim bu kadar hücumu dayanamazdı; ağzını açtı:

— Girişelin!

Yaşlılar oyunu bitirmişlerdi İçlerinden biri sordu:

— Nesine bahse girişiyorsunuz?

Hasan bir Emineye, bir de İbrahime baktıktan sonra cevap verdi:

— Bu, ikimizin arasında gizli bir şey... Ve ilâve etti: Ben, şimdi, bir kazık bularak mezarlığa gideceğim. Bu kazığı yolun sağ tarafındaki beşinci mezara çakacağım. Ben geldikten sonra (İbrahime dönmüştü) sen aynı kazığı gidip çıkarak berideki birinci mezara çakacaksın. Eğer bunu korkmadan yaparsan bahsi sen kazanmış olacaksın. Sonra oradakilere, bilhassa hocaya sordu:

— Nasıl? Kolay bir şey değil mi? Hoca oğluna döndü:

— Bunu yapabilirsin değil mi, İbrahim?

İbrahimden hafif bir (evet) kelimesi çıkabildi!

Hasanın mezarlığa gitmesiyle gelmesi arasındaki zaman zarfında baba, gizlice cebindeki «Hameyli» yi oğluna verdi. İbrahim artık cesur görünüyordu.

Hasan döndüğü zaman kadınlar da gülüşüyordu. Bilhassa Emine İbrahimi anladığına seviniyordu. Fakat, hocanın oğlu bahsi kazanacağına emindi. İçinden dua okuyarak çıktı.

Aradan epey zaman geçtiği halde İbrahim dönmemişti. Nihayet erkekler, ellerinde bir fener olduğu halde, “Acaba İbrahimi kazığı bulamadı mı?..” diye söylencerektan mezarlığa gittiler. Ortalık zifiri karanlıktı; fener ancak dar bir yeri aydınlatıyordu.

Sağdaki ilk mezarın üzerinde gecelik entarisile upuzun serilip yatan İbrahimi geç farkettiler; delikanlı adeta bir hortlağı andırıyordu. Babası birden: “İbrahim!..”, diye haykırdı. Yanına vardılar. Berberle Çavuş onu kaldırmağa ve konuşurmağa çalışıyorlardı:

— Hişt! İbrahim uykun mu gelmişti? Burada uyunur mu? Kalk, kalk, kalk bakalım İbrahim. Hişt! sana söylüyoruz, duymuyor musun?

İbrahimden ses sada yoktu. Hoca bir taraftan “Aman Allahım, sen kazadan, belâdan esirge,, derken diğer üç kişi İbrahimi kaldırmak istemişlerdi. Fakat onu tam doğrul tupayağa kaldıramadılar; sanki delikanlıyı mezardan çeken bir el vardı! Hasan feneri yaklaştırdı; bir de ne görsünler: İbrahim kazığı entarisi ile birlikte mezara çakmıştı! Demek, hocanın oğlu yaptığı işin farkına varamıyarak korkmuş ve bayılmıştı. Civar-dan su getirdiler; yüzünü, gözünü yıkayarak ayıltmak istediler; fakat, İbrahimin vücudu yavaş yavaş geriliyordu. Ve oradakiler onu omuzlarında ölü olarak eve götürdüklerinin geç varkında oldular.

IRAK MENZİLLERİ

TEFRİKA NO. 17

Yıl 1916 Genel Savaşta

Yazan: Ata LÜtfi ÖZDİL

— Geçen sayıdan devam —

Bu acı havadisler kulağımıza geldikçe gözümüzde dünya kararıyor. Hastanemizde bulunan doktor mısırlı bay Tefik (heyecan yapma, heyecan yapma) diye bizi teselli etmeğe çalışır. Bağdattan sonra Musulda son günlerini yaşamağa başladı. Ordu komutanı şiddetli bir emir daha çıkardı: Hiç bir zabıt telâş göstermiyecektir. Her hareketimizde çok dikkatli olmalıyız. Bir topal eşeği bile düşmana bırakmak istemem. Hepiniz benim en küçük cezamın ne olduğunu bilirsiniz.

Felâketli günler gene gelip yakınımıza yaklaştı. Musula geldiğimiz ilk senesi hemşerilerimden iki zabıt ve 6 neferi silâcı ettik. Bunlar çok sevindiler. Çünkü hasta ve yaşlı idiler. Artık Musuldan çıkacağız. İstanbul hükûmeti çok ağır şartlar altında mütarekeyi yapmış. Türkiyenin işgal altında olmıyan herhangi bir noktasında Hristiyanlar aleyhine bir isyan çıkarsa müttefik orduları bu yeri hemen işgâl edecekmiş. Halap ve Musul vilâyetlerinin askeri idaresi müttefiklere geçecekmiş. Yalnız mülkiye hükûmeti polis ve jandarma Türklerin idaresinde kalacak dediler. Ve bir sabah uyandığımız zaman Dicle nehrinin sol sahiline bir İngiliz alayının geldiğini gördük. Ordu komutanı öfkesinden ateş püskürüyordu. Hemen İngiliz alay komutanına şu mektubu yazdı. 12 saat zarfında geldiğiniz yere çekilmezseniz, Türk topçusuna ateş emrini vereceğim bu mektubu alan İngilizler hemen Istanbula telsizle bildirdiler. Istanbuldan gelen emirde Türk ordusunun Musulu boşaltarak Istanbula dönmesi yazılı idi. Artık Musuldan çıkıyoruz. Yaralılar, hastalar, aileler birer kafiye halinde hazırlanıyorlar. Bütün hayvanlar,

develer, katırlar, arabalar, kamyonlar eşya ve insan taşıyorlar, bende zabitan hastanesini 12 saat içinde boşaltmak için bir emir aldım. Bir saat geçmeden bir İngiliz yüzbaşısı yanında İngiliz askerlerle bana geldi. Yarım yamalak Fransızcasile anlaşıyorduk İngiliz yüzbaşısı bana diyor ki:

Ben size yardım için geldim. İngilizler dedikleri saatte istedikleri olmadımı çok ağır ceza verirler. Siz belki yapılacak işin çokluğundan bu dar zamanda hastaneyi boşaltmak için yetiştiremezsiniz. dedi. ve sinirli bir gülüşle yüzüme bakıyordu. Ben ona teşekkür ettim ve yarım saatin içinde hastaneyi kendilerine teslim ettim.

24 kağı arabası hasta ve yaralılarla beraber yola çıkacağız ordu komutanı bir geçenin içinde Nuseybin karargâhına maiyetile beraber çekildi. Musul halkı tıpkı Bağdat ahalisi gibi arkamızdan ağlaşıyorlar. Çünkü İngilizlerin Bağdatta zenginleri soyup soğana çevirdiklerini biliyorlardı.

O gece sabaha kadar hazırlandık ve biraz uyuduktan sonra kalktık. 24 kağı arabaların komutanı eczacı yüzbaşısı bay Osman geceli gündüzlü rakı içen bir adam. Yola çıktığımız zaman kendi çoluk çocuğu ile beraber bir arabanın içinde idi. Güneş doğmadan Musulun dışına çıkmış idik. Dicle nehrinin sağ kenarını takip ederek ilerliyoruz. Bir yüksek tepeden arkamızda kalan bu Türk memleketine bakıyorduk. Acı ve tatlı hatıralarla bu şehirden ayrılıyoruz. İki yıl içinde yüzlerce askerimizi yutan bu topraklarda ne kadar sevgili meşetçiklerimizi bırakıp gidiyoruz.

Birinci iskelede bir İngiliz zıhlı otomobile rasladık içinde iki gök gözlü İngiliz askeri var. Bu adamlar her zaman için bir kaplan gibi gülerler. Bize bakıp sırıtıyorlardı. Öğleye doğru bizim askerlerden biri geldi, havada bulutlar çoğalmıştı. Kağanın üstünü çadırlar gibi örttük. Birdenbire dolu ile karışık şiddetli bir yağmur yağmağa başladı.

Fakat çok uzun sürmedi. Yağmur ve sağanak dindi. Burada bir gün kalmak lâzımdı. Akşam yakınlaşıyordu sincar sahasından kalın bir toz tabakası havaya yükseliyor. Birden bire düşman baskınına uğradığımızı zannettik.

— Devamı var —

ÇEŞMELER

Bazan dudaklarına kızıl bir dudak gelir,
Bazan bir güzel elin avucuna eğilir,
Ateşten gönüllere bir devadır çeşmeler.

Gece karanlıklarda sessiz sessiz inler de,
Kendi gözyaşlarını dindireceği yerde,
Ölenlerin ruhuna bir duadır çeşmeler.

Bir sevgili elinden bir kadeh içme yine,
Ve ölmüş bir büyüğü adağı gibisine
Dudağı kuruyana bedavadır çeşmele!..

T. Saygınışık

Flatı - 12,5 - kuruştur.

Halkevlerinde çıkan Dergiler

<u>Halkvinin adı</u>	<u>Derginin adı</u>	<u>Kaç günde bir</u> <u>ÇIKTIĞI</u>
Adana	Görüşler	Aylık
Afyon	Taşınar	"
Antalya	Türk Akdeniz	İki aylık
Bafra	Altın Yaprak	Aylık
Balıkesir	Kaynak	"
Bursa	Uludağ	Üç ayda bir
Burdur	Ülker	Aylık
Denizli	İnanç	"
Elâziz	Altan	"
Eminönü	Yeni Türk	"
Eminönü	Halk Bilgisi Hb.	"
Gireson	Aksu	"
Isparta	Ün	"
İzmir	Fikirler	15 günde bir
Konya	Konya	Aylık
Manisa	Gediz	"
Merzifon	Taşan	"
Milâs	Yeni Milâs	"
Muğla	Muğla	"
Niksar	Ülker	"
Trabzon	İnan	"
Samsun	19 Mayıs	"
Sinop	Dıranaz	"